

Δρ Σπύρος Κιτσινέλης

• [LinkedIn](#)

Χημικός, Υπεύθυνος Επικοινωνίας της Ένωσης Ελλήνων Χημικών

Περίληψη:

Θεωρείτε τον εαυτό σας σχετικά έξυπνο, μορφωμένο και άρα νομίζετε απίθανο να πιστεύετε ανοησίες;

Ο Δρ Σπύρος Κιτσινέλης σας προτείνει να μην βιαστείτε να απαντήσετε προτού διαβάσετε το άρθρο

Είμαι σίγουρος ότι αν μπορούσα να ρωτήσω κάθε έναν αναγνώστη ξεχωριστά αν θεωρεί τον εαυτό του λογικό άνθρωπο τότε θα απαντούσαν όλοι ανεξαιρέτως με ένα emphatic «ναι». Αν πάλι τους ρώταγα αν σέβονται την επιστήμη και τον επιστημονικό τρόπο σκέψης και μέθοδο εργασίας τότε πάλι όλοι θα απαντούσαν καταφατικά. Από την άλλη είμαι εξίσου σίγουρος ότι αν αναφέρω ζώδια, φαντάσματα, μεταθανάτια ζωή, κρυσταλλοθεραπείες, προφητείες, επισκέψεις εξωγήινων, μάτιασμα και άλλα τα οποία η παγκόσμια επιστημονική κοινότητα απορρίπτει ως αυθαίρετα και ανόητα τότε ο περισσότερος κόσμος πιστεύει έστω σε ένα από αυτά.

Για ποιον λόγο άνθρωποι που είναι έξυπνοι ταυτόχρονα πιστεύουν σε ανόητα πράγματα; Γιατί δηλαδή οι άνθρωποι τόσο εύκολα αγκαλιάζουν ιδέες που είναι αυθαίρετες και λειτουργούν με λογική α λα καρτ;

Ξεκινάμε με την πιο απλή αιτία. **Έλλειψη γνώσης για κάποιο θέμα.** Μπροστά στην αμηχανία του «δεν ξέρω» ο άνθρωπος πολλές φορές προτιμά να

Γιατί οι έξυπνοι άνθρωποι πιστεύουν ανοησίες;

Δρ Σπύρος Κιτσινέλης

Audiobook ISBN 978 - 618 - 5195 - 08 - 3

«ξέρει κάτι» ακόμα και αν αυτό που αναπαράγει είναι αυθαίρετο. Το «κάτι» είναι καλύτερο από το τίποτε για κάποιον αμαθή. Είναι βέβαια λυπηρό στην εποχή του ίντερνετ όπου όλη η γνώση είναι διαθέσιμη μια τέτοια στάση να είναι επιλογή. Ο κόσμος είναι πολύ συχνά χαοτικός, τυχαίος, τα νούμερα και οι πιθανότητες ασύλληπτα, τα μεγέθη διαφορετικά από τη δική μας κλίμακα και σε

κανέναν δεν αρέσει αυτό. Προσπαθούμε λοιπόν να φέρνουμε τα πάντα στα μέτρα μας ή προσπαθούμε να βρούμε με το ζόρι νόημα ακόμα και εκεί που δεν υπάρχει. Το αποτέλεσμα είναι ένα σωρό αυθαίρετες θεωρίες και συμπεράσματα που δεν ανταποκρίνονται καθόλου στην πραγματικότητα.

Οι άνθρωποι πολλές φορές κάνουν μια συναισθηματική επιλογή και μετά επιλεκτικά κρατούν όποιο στοιχείο ή πληροφορία τους δικαιώνει. Οι ψυχολόγοι το ονομάζουν αυτό **προκατάληψη επιβεβαίωσης** (confirmation bias). Έτσι κάνουμε κάθε φορά που αναφερόμαστε σε μια ιδιαίτερη σύμπτωση και δεν θέλουμε να τη θεωρούμε σύμπτωση. Την επόμενη φορά που θα σκεφτείς «τι περίεργο που σε σκεφτόμουν, χτύπησε το τηλέφωνο και ήσουν εσύ...φοβερό», σκέψου πόσες φορές σκεφτόσουν κάποιον και το τηλέφωνο δεν χτύπησε ποτέ ή χτύπησε και ήταν κάποιος άλλος από αυτόν που σκεφτόσουν.

Ο **φόβος** είναι επίσης ένας μεγάλος παράγοντας και σχετίζεται με τα προηγούμενα σημεία. Μπροστά στον φόβο του άγνωστου και του ασύλληπτου, ο άνθρωπος θα εφεύρει οτιδήποτε τον καθησυχάζει. Εκεί βασίζονται οι θρησκείες και όλοι οι τσαρλατάνοι. Φυσικά εκεί βασίζονται και οι πολιτικοί...στην απόγνωση. Ο άνθρωπος θα αγκαλιάσει οτιδήποτε του χαϊδεύει τα αυτιά και τον ανακουφίζει ακόμα και αν είναι ο ορισμός του παράλογου και του φαιδρού. Εκτός από τον φόβο μπορεί να είναι η ανάγκη να αισθανθεί ότι ελέγχει την κατάσταση ή και το αντίθετο...τη μεταφορά ευθύνης σε κάποια άλλη αόρατη και αόριστη δύναμη (οι θεωρίες συνωμοσίας εξυπηρετούν ακριβώς αυτές τις ανάγκες).

Ας μην ξεχνάμε ότι πολλές φορές είναι απλώς **τεμπελιά και αδυναμία**. Ο κόσμος αν εξερευνηθεί έχει πολλές εκπλήξεις και μαγεία για εμάς. Όμως

για να ανακαλύψουμε αυτή τη μαγεία χρειάζεται μελέτη και δουλειά. Δεν είναι όλοι διατεθειμένοι να την κάνουν και έτσι ικανοποιούν την ανάγκη τους για μαγεία με πιο εύκολο τρόπο.

Είναι επίσης αποτέλεσμα **έλλειψης δομημένης και επαγωγικής σκέψης**. Δυστυχώς στο σύστημα εκπαίδευσής μας προωθούμε την άκριτη αποστήθιση και όχι την κριτική και επιστημονική σκέψη.

Τέλος έχει και μια εξελικτική εξήγηση καθώς είναι ασφαλέστερο να πιστέψουμε σε κάτι που μάλλον δεν ισχύει με βάση τη λογική προκειμένου να μην πάρουμε κανένα ρίσκο. Μέσα στο σκοτάδι αν ακούσουμε έναν θόρυβο καλύτερα να πιστέψουμε ότι ένας κίνδυνος παραμονεύει παρά να πούμε αποκλείεται επειδή δεν έχουμε κανένα στοιχείο για κάτι τέτοιο.

Το συναίσθημα και το ένστικτο από τη μια πλευρά και η λογική και ο επιστημονικός τρόπος σκέψης από την άλλη είναι δύο ισχυρές δυνάμεις που καθορίζουν την ιστορία μας. Κανείς δεν μπορεί να ζήσει μια δημιουργική και ευχάριστη ζωή δίχως ένα από αυτά. Στη χώρα μας έχουμε περίσσειμα πάθους και συναισθημάτων οπότε λίγη περισσότερη επιστήμη και ορθολογισμός θα χρειαζόνταν ώστε να κάνουμε συλλογικά καλύτερες επιλογές.

Ας σκεφτούμε πόσο ορθολογιστές τελικά είμαστε και σε πόσα πράγματα πιστεύουμε τα οποία δεν ταιριάζουν με την περιγραφή που θα κάναμε για τον τρόπο σκέψης μας. Ας σκεφτούμε και τις αιτίες και ίσως καταλάβουμε καλύτερα τους εαυτούς μας.

Άρθρο βασισμένο στο ομότιτλο Audiobook βιβλίο - [Γιατί οι έξυπνοι άνθρωποι πιστεύουν ανοησίες](#)